

2. Diagnoza

2.1. Cel i zakres analizy

Nieodzownym elementem odporności demokratycznego społeczeństwa jest instytucjonalna stabilność i wysoka efektywność działania organizacji pozarządowych. Założenie to odzwierciedlają przepisy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Ponadto silnie koresponduje ono z zaobserwowanymi reakcjami polskiego społeczeństwa na sytuacje kryzysowe ostatnich lat (klęski żywiołowe, pandemia COVID-19, kryzysy migracyjne). Uwypuklić należy znaczenie powszechnej i w dużej mierze oddolnie indukowanej samoorganizacji ludności w ramach podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, która miała na celu niesienie pomocy oraz minimalizację negatywnych skutków zaistniałych kryzysów. Nie bez znaczenia pozostają tu zapewne polskie tradycje pomocy wzajemnej, którą podejmowano w różnych formach organizacyjnych poza (lub wbrew) kontrolą władzy państwowej – tradycje sięgające swą genezę czasów zaborów, ujawnione następnie w tragicznych okolicznościach wojen światowych oraz kryzysów polityczno-gospodarczych doby PRL.

Diagnoza ukierunkowana jest na **rozpoznanie realnych potrzeb organizacji pozarządowych działających w społecznościach lokalnych, które zaspokojone wzmacniałyby odporność tych społeczności**. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy powinny ułatwić racjonalne alokowanie wsparcia w ramach Programu, jak również projektowanie najbardziej optymalnych ścieżek finansowania małych organizacji pozarządowych (koherentnie z celami Programu). Tym samym, dla wypracowania modelu możliwie efektywnej i elastycznej interwencji (w myśl zasad polityki publicznej opartej na dowodach – *evidence-based policy*), diagnozą problemową objęto następujące zagadnienia:

- **Liczebność i główne obszary działalności podmiotów trzeciego sektora w Polsce lokalnej**

Analiza zmierza do określenia skali działania organizacji pozarządowych działających w środowiskach wiejskich i małomiejskich, stanu liczebnego ich członków, zróżnicowania terytorialnego oraz dominujących (najpowszechniej występujących poza dużymi miastami) dziedzin działalności, w których realizują swe statutowe cele małe organizacje pozarządowe.

- **Kondycja małych organizacji pozarządowych – główne problemy w codziennej działalności**

Analiza zmierza do wskazania, które z barier spotykanych na co dzień przez małe, działające lokalnie organizacje pozarządowe wymagają pilnej interwencji publicznej. W efekcie możliwe będzie precyzyjne określenie potrzeb organizacji oraz rodzajów deficytowych zasobów.

- **Zdolność organizacji pozarządowych do angażowania obywateli i przeciwdziałania skutkom kryzysów**

Analiza zmierza do wskazania determinantów skutecznego działania małych organizacji w konkretnych sytuacjach kryzysowych, tzn. warunków uruchomienia